

เรื่อง

สถานการณ์ภาวะสุขภาพของแรงงานในสถานประกอบการเขตเมือง

กรณีศึกษา บริษัทแปซิฟิก อินเทอร์เน็ต นนทบุรี

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ภาวะสุขภาพ พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ที่พักอาศัย กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ และอำนาจการทำนายของปัจจัยพื้นฐานที่มีผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ แรงงานที่มีอายุระหว่าง ๒๐ – ๖๐ ปี ทำงานในสถานประกอบการ บริษัทแปซิฟิก อินเทอร์เน็ต นนทบุรี ซึ่งเป็นอุตสาหกรรม ประเภทขนาดใหญ่ รูปแบบการขายปลีก ควบคุม อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พื้นที่เขตเมือง (จังหวัดนนทบุรี) ช่วงระหว่างเดือนธันวาคม ๒๕๕๘ – เดือนพฤษภาคม ๒๕๕๙ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน ๒๗๔ คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย แบบบันทึกการตรวจร่างกาย แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ รายได้ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ที่พักอาศัย แบบประเมินความเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน (Diabetes Risk Score, DRS) ของวิชัย เอกพลากรและคณะ^(๑๔) ที่มีข้อคำถาม ๖ ปัจจัย คือ อายุ เพศ ดัชนีมวลกาย (BMI) ความยาวเส้นรอบเอว โรคความดันโลหิตสูงหรือมีความดันโลหิตมากกว่าหรือเท่ากับ ๑๔๐/๙๐ มม.ปรอท และมีประวัติเบาหวานในพ่อแม่พี่น้อง เครื่องมือนี้ถูกพัฒนาจนมีความไว (sensitivity) ร้อยละ ๗๗ ค่าความจำเพาะ (specificity) ร้อยละ ๖๐ ที่จุดตัดคะแนน (cut-off point) เท่ากับ ๖ แบบสอบถามพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมสุขภาพตามกรอบแนวคิดพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ๖ ด้าน ของเพนเดอร์^(๑๓) ที่มีข้อคำถาม ๕๖ ข้อ ที่พัฒนามาจาก การดูแลสุขภาพ^(๖) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายใน (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ ๐.๙๔ แบบประเมินภาวะสุขภาพทั่วไป (General Health Questionnaire: GHQ-๒๘) ซึ่งเป็นแบบคัดกรองปัญหาสุขภาพจิต ของ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข^(๑๕) จำนวน ๒๘ ข้อ ที่มีความน่าเชื่อถือและแม่นยำโดยมีค่าความไว (sensitivity) ร้อยละ ๘๔ ค่าความจำเพาะ (specificity) ร้อยละ ๗๖ ที่จุดตัดคะแนน (cut-off point) เท่ากับ ๕/๖ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายใน (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ ๐.๙๑

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการแก้ไข ป้องกันและให้ความสำคัญ การศึกษาสถานการณ์ ภาวะสุขภาพ และ พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของแรงงานในสถานประกอบการเขตเมือง โดยใช้กรอบแนวคิด การดูแลสุขภาพตามแนวคิดของเพนเดอร์^(๑๓) มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย ตั้งแต่ การตรวจสุขภาพ การคัดกรองภาวะสุขภาพ ทำให้สามารถพบความผิดปกติได้ก่อนที่จะเกิดโรคและภาวะแทรกซ้อน เพื่อการพัฒนาระบบบริการส่งเสริมสุขภาพและอาชีวอนามัยให้ครอบคลุมในกลุ่มเสี่ยงมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ กฎหมายแรงงานกำหนดให้สถานประกอบการที่มีแรงงานตั้งแต่ ๒๐๐ คนขึ้นไป ต้องจัดให้มีหน่วยบริการสุขภาพในสถานประกอบการ

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้หญิงมากที่สุด (ร้อยละ ๖๕) อายุเฉลี่ย ๔๑.๕ ปี รายได้ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง ๑๐,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ๑๕,๒๕๐ บาท มีสถานภาพคู่

มากที่สุด (ร้อยละ ๔๓.๘) ระดับการศึกษาจบปริญญาตรีมากที่สุด (ร้อยละ ๔๙.๖) ที่พักอาศัย บ้าน และที่ดินเป็นของผู้อื่นมากที่สุด (ร้อยละ ๕๖.๙) สุขภาพกาย ร้อยละ ๔๔.๕ มีดัชนีมวลกายอยู่ในระดับปกติ (๑๘.๕๐-๒๒.๙๙) ร้อยละ ๒๑.๕ มีภาวะน้ำหนักเกิน (๒๓.๐๐-๒๔.๙๙) และร้อยละ ๑๔.๒ มีภาวะอ้วน (≥ 25.00) ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามช่วงอายุ พบว่า ช่วงอายุ ๔๑-๖๐ ปี ร้อยละ ๒๔.๗ มีค่าดัชนีมวลกายเกินเกณฑ์ (≥ 23.00) ร้อยละ ๔๒.๓ อ้วนลงพุง (รอบเอว ชาย ≥ 90 ซม. หญิง ≥ 80 ซม.) ร้อยละ ๒๒.๖ มีภาวะความดันโลหิตสูง มีกลุ่มตัวอย่างถึงร้อยละ ๒๙.๓ ที่มีคะแนนเสี่ยงสูงและสูงมากต่อการเป็นเบาหวานในอีก ๑๒ ปี ข้างหน้า ซึ่งจะเป็นวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง (๔๑-๖๐ ปี) ในสัดส่วนที่สูงกว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ร้อยละ ๙.๓ และร้อยละ ๗.๓ มีปัญหาสุขภาพจิต เพศหญิงมีปัญหาสุขภาพจิตสูงกว่าเพศชายเล็กน้อย ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ระหว่าง เพศ อายุ รายได้ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ที่พักอาศัย กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพในระดับต่ำ ($r = .156, p < .01$) สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพในระดับปานกลาง ($r = .359, p < .01$) ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพในระดับสูง ($r = .585, p < .01$) ที่พักอาศัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพในระดับสูง ($r = .667, p < .01$) อำนาจทำนายปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ที่พักอาศัยกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณด้วยการวิเคราะห์ถดถอยแบบเข้าทั้งหมด (Enter multiple regression analysis) เมื่อนำตัวแปรทั้ง ๖ ตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ที่พักอาศัย ต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ตัวแปรสามารถร่วมกันทำนายความแปรปรวนของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ได้ร้อยละ ๔๘ ($R^2 = .480, R^2 \text{ adj} = .462, F = 94.73, *p < .01$)

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย สถานประกอบการไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการออกกำลังกาย ควรสร้างการมีส่วนร่วมของเจ้าของสถานประกอบการ สนับสนุนสร้างสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการสร้างความตระหนักและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพไปสู่การมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี เช่น การออกกำลังกาย การรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ พร้อมสนับสนุนรางวัลแรงจูงใจให้แรงงานที่มีพฤติกรรมสุขภาพดีเด่น ทั้งนี้ พบว่า แรงงานได้รับข้อมูลสุขภาพจากแผ่นพับจากการตรวจสุขภาพประจำปีเท่านั้น ดังนั้น สถาบันพัฒนาสุขภาพเขตเมือง ควรจัดทำสื่อส่งเสริมสุขภาพให้เข้าถึงแรงงานในสถานประกอบการ (Media Literacy) เน้นการมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ เพื่อส่งเสริมในการเข้าถึง การประเมินการวิเคราะห์ และการสร้างสื่อ เพื่อให้แรงงานเข้าถึงและสามารถตัดสินใจเลือกรับข่าวสารได้อย่างถูกต้อง

คำสำคัญ ภาวะสุขภาพ; แรงงาน; สถานประกอบการ

The Situation of Health Status among Workers in Urban Industrial Area: A case study of the Pacific Intertech Company, Nonthaburi Province

Abstract

This study was a descriptive study which aimed to investigate the situation of health status, health-promoting behaviors and its associated factors such as gender, age, income, marital status, education level, accommodation and health-promoting behaviors among a group of workers in urban industrial area. This study also examined the prediction factors affecting health-promoting behaviours. Samples included workers who aged between ၂၀ and ၆၀ years old and have been working during December ၂၀၁၆ and May ၂၀၁၇ in the large electronic retailing manufacture “Pacific Intertech” located in urban area, Nonthaburi Province. The samples were purposive selected and this study included ၂၈၆ samples. Data were collected using Physical Examination Record, the demographic questionnaire – used to collect general data such as sex, age, income, marital status, education level, occupational status, the Diabetes Risk Score (DRS) (Ekkalakorn et al., ၂၀၀၆) – including ၆ factors, namely age, sex, Body Mass Index (BMI), waist circumference, hypertension or blood pressure greater than or equal to ၁၆၀/၉၀ mmHg, and family history of diabetes. The DRS was developed to have sensitivity value ၈၈% and specificity value of ၆၀% with the cut-off point of ၆ scores. The Modified Health-Promoting Behaviours Questionnaire (Purakham, ၂၀၁၈) which consisted of ၆၆ questions about health-related activities according to the concept of six dimensions of health-promoting behaviours (Pender et al., ၂၀၀၆). The Cronbach's alpha coefficient of the modified version was ၀.၈၆. Lastly, the General Health Questionnaire (GHQ-၁၀) (Department of Mental Health, Ministry of Public Health, ၂၀၁၁), a ၁၀-question mental health screening test, was used to measure health problems. This measure was considered reliable and accurate with sensitivity value of ၈၆% and specificity value of ၈၆% and the cut-off point was ၆/၁၀ scores. Moreover, the Cronbach's alpha coefficient was ၀.၈၈.

It is needed to take an urgent action on tackling health problems, protecting health and prioritizing health issues. Therefore, this study focused on the situation of health status and health-promoting behaviors of workers in urban areas using the Pender's conceptual framework (Pender, ၁၉၈၆) which starting from health check up and screening. As a result, the abnormality can be early detected to prevent the development of certain diseases and complications. The health checkup and screening are done in order to develop the health service system for covering high

risk groups. Specifically, the establishments with more than ၂၀၀ employees should have a health care unit for providing services to their employees.

Results showed that the majority of samples were females (၆၆%). The average age of samples were ၄၈.၆ years. The majority of income was ranged between ၁၀,၀၀၁-၂၀,၀၀၀ baht per month with the average of ၁၆,၂၆၀ baht per month. Most of samples were undergraduates (၄၈.၆%). Most of samples was not the owner of the accommodation (၆၆.၈%). For the physical health, ၄၄.၆% had normal BMI (BMI=၁၈.၆၀-၂၂.၈၈), ၂၈.၆% were overweight (BMI=၂၃.၀၀-၂၄.၈၈) and ၁၆.၈% were obesity (BMI≥၂၆.၀၀). When classified age into groups it found that ၂၆.၈% of the age group ၄၁-၆၀ years old were overweight, ၆၈.၈% had greater waist circumference (male with ≥၈၀ cm and female with ≥၈၀), ၂၂.၆% with high blood pressure and ၂၈.၈% with high risk for diabetes in the next ၁၀ years which were greater than younger group (၈.၈%). Furthermore, we found that ၈.၈% of subjects had mental health problems which females had a slightly greater percentage of mental health problems than males. Pearson's correlation coefficient indicated that their income had low and correlation association health-promoting behaviours ($r = ၀.၁၆၆$, $p < ၀.၀၅$). Marital status, Education level and Accommodation were significantly related to health-promoting behaviors respectively ($r = ၀.၈၆၆$, $p < ၀.၀၅$), ($r = ၀.၆၆၆$, $p < ၀.၀၅$) and ($r = ၀.၆၆၈$, $p < ၀.၀၅$). Multiple regression analysis indicated that six factors (gender, age, income, marital status, education level and accommodation) predicted the variance of health-promoting behaviors by ၄၆% ($R^2 = ၀.၄၆၀$, $R^2_{adj} = ၀.၄၆၂$ $F = ၈၆.၈၈$, * $p < ၀.၀၅$)

This study suggests that there should encourage the owners of the establishments to provide on-site exercise facilities, create supporting environment for health, and strengthen community action for health to promote healthy behaviours. Employers should encourage employees to do exercise and eat healthy foods and provide reward to employee who can be a health role model for others. Furthermore, it was found that workers received health information only from the annual health check brochures. Therefore, the establishments should create and use media literacy focusing on participation to promote access, analyze, evaluate and create media message. From that, the workers will be able to make a right decision about health messages they receive.

Keyword Health Status; Workers; Establishment